

LÖG

um breytingu á lögum um verndar- og orkunýtingaráætlun og raforkulögum (orkuöflunarstefna, aukin skilvirkni o.fl.).

FORSETI ÍSLANDS

gjörir kunnugt: Alþingi hefur fallist á lög þessi og ég staðfest þau með samþykki mínu:

I. KAFLI

Breyting á lögum um verndar- og orkunýtingaráætlun, nr. 48/2011.

1. gr.

Eftirfarandi breytingar verða á 1. gr. laganna:

- a. Á eftir orðunum „Markmið laga þessara er að“ kemur: afmarka og vernda þau svæði landsins sem undanskilja á orkuframleiðslu og.
- b. Í stað orðsins „virkjunarkosti“ kemur: virkjunarhugmyndir.
- c. Á undan orðinu „hagkvæmni“ kemur: markmiða og skuldbindinga stjórnvalda um líf-fræðilega fjölbreytni, orkuöryggi almennings og orkuskipti, stefnu stjórnvalda um orku-öflun.

2. gr.

Eftirfarandi breytingar verða á 2. gr. laganna:

- a. Í stað orðsins „virkjunarkosti“ í 1. mgr. kemur: virkjunarhugmyndir.
- b. 5. tölul. 2. mgr. orðast svo: *Virkjunarkostur*: Virkjunarhugmynd á tilgreindu virkjunar-svæði sem flokkuð hefur verið í orkunýtingarflokk.
- c. Við 2. mgr. bætast fjórir nýir töluliðir í viðeigandi stafrófsröð, svohljóðandi:
 1. *Áhrifasvæði*: Virkjunarsvæði og svæði fyrir utan það sem ætla má að verði fyrir áhrifum virkjunar.
 2. *Verndarsvæði*: Afmarkað og hnitsett svæði innan áhrifasvæðis sem verkefnisstjórn telur ástæðu til að friðlýsa gagnvart orkuvinnslu skv. 1. mgr. 6. gr.
 3. *Virkjunarhugmynd*: Tillaga um virkjun til orkuvinnslu á tilgreindu virkjunarsvæði.
 4. *Virkjunarsvæði*: Svæði sem gert er ráð fyrir að verði raskað vegna fyrirhugaðrar virkjunar.

3. gr.

Eftirfarandi breytingar verða á 3. gr. laganna:

- a. 1. mgr. orðast svo:

Ráðherra leggur í samráði og samvinnu við þann ráðherra sem fer með orkumál fram á Alþingi tillögu til þingsályktunar eða tillögu til breytingar á þingsályktun um áætlun

- um vernd og orkunýtingu landsvæða sem byggð er á tillögum verkefnisstjórnar, sbr. 10. gr.
- b. Í stað orðsins „virkjunarkosti“ í 1. málsl. 2. mgr. kemur: virkjunarhugmyndir.
 - c. Í stað orðanna „Virkjunarkostir“ og „flokkaðir“ í 2. málsl. 2. mgr. kemur: Virkjunarhugmyndir; og: flokkaðar.
 - d. Á eftir orðinu „landsvæða“ í 1. málsl. 3. mgr. kemur: virkjunarhugmynda.
 - e. Í stað orðanna „Náttúrufræðistofnunar Íslands“ í 3. málsl. 3. mgr. kemur: Náttúrufræðistofnunar.
 - f. Við 4. mgr. bætist nýr málslíður, svohljóðandi: Þá skal tekið mið af stefnu stjórnvalda um öflun raforku við flokkun virkjunarhugmynda í verndar- og orkunýtingaráætlun.

4. gr.

Við 2. mgr. 4. gr. laganna bætist nýr málslíður, svohljóðandi: Sé ekki á annan veg mælt fyrir í lögum er öðrum stjórnvöldum heimilt að hefja undirbúningsvinnu við útgáfu leyfa eða taka aðrar lögbundnar ákvarðanir vegna virkjunarframkvæmda, telji þau ástæðu til.

5. gr.

Eftirfarandi breytingar verða á 5. gr. laganna:

- a. 1. mgr. orðast svo:
Í biðflokk verndar- og orkunýtingaráætlunar falla virkjunarhugmyndir sem ekki hefur verið ákveðið hvort falla skuli í orkunýtingarflokk eða verndarflokk, svo sem þegar talið er að frekari upplýsinga eða greininga sé þörf.
- b. Í stað orðsins „virkjunarkosta“ í 2. mgr. kemur: virkjunarhugmynda.
- c. Í stað orðsins „virkjunarkosta“ í 3. mgr. kemur: virkjunarhugmynda.
- d. Í stað orðanna „mat á umhverfisáhrifum“ í 3. mgr. kemur: umhverfismat framkvæmda og áætlana.
- e. Við 3. mgr. bætist nýr málslíður, svohljóðandi: Teljist matsskyldar orkurannsóknir nauðsynlegar til að hægt sé að flokka virkjunarhugmynd samkvæmt lögum þessum er ráðherra heimilt, að fenginni umsögn frá verkefnisstjórn, að veita undanþágu frá banni þessarar greinar við slíkum rannsóknum að fengnu mati á umhverfisáhrifum þeirra.
- f. 4. mgr. fellur brott.

6. gr.

Eftirfarandi breytingar verða á 6. gr. laganna:

- a. Í stað orðanna „virkjunarkostir sem ekki er talið rétt að ráðast í og landsvæði“ í 1. mgr. kemur: virkjunarhugmyndir og verndarsvæði.
- b. Á eftir 1. mgr. kemur ný málsgrein, svohljóðandi:
Afmarka skal fyrirhuguð verndarsvæði einstakra virkjunarhugmynda með kortlagningu og hnitsetningu og skal kortlagningin vera hluti af ályktunartexta verndarflokks áætlunarinnar skv. 1. mgr. 3. gr. Verndarsvæðin byggjast á mati á verndargildi og verndarþörf náttúruminja, jarðminja eða menningarminja innan svæðanna og geta náð yfir hluta vatnasviðs eða fallvatns eða jafnvel heil vatnasvið. Þegar um jarðhitasvæði er að ræða geta verndarsvæði náð yfir hluta jarðhitasvæðis eða heil jarðhitasvæði.
- c. Í stað orðsins „virkjunarkosta“ í 1. málsl. 2. mgr. kemur: virkjunarhugmynda.
- d. Í stað tilvísunarinnar „2. mgr.“ í 3. mgr. kemur: 3. mgr.
- e. Í stað orðanna „Náttúrufræðistofnunar Íslands“ í 3. mgr. kemur: Náttúrufræðistofnunar.
- f. Í stað orðsins „þjóðminjalögum“ í 2. málsl. 4. mgr. kemur: lögum um menningarminjar.

7. gr.

Eftirfarandi breytingar verða á 2. mgr. 7. gr. laganna:

- a. Í stað orðsins „tíu“ í 1. málsl. kemur: sex.
- b. Í stað orðanna „þriggja ára“ í 4. málsl. kemur: eins árs.

8. gr.

Eftirfarandi breytingar verða á 9. gr. laganna:

- a. Við 1. mgr. bætist nýr málslíður, svohljóðandi: Verkefnisstjórn skal í upphafi starfs, í samráði við formenn einstakra faghópa, skipuleggja umfang skoðunar og afmörkun þeirra áhrifasvæða sem koma eiga til skoðunar vegna einstakra virkjunarhugmynda.
- b. Í stað orðsins „virkjunarkost“ í 1. málsl. 2. mgr. kemur: virkjunarhugmynd.
- c. Á eftir orðunum „áætluðum virkjunarstað“ í 2. málsl. 2. mgr. kemur: áætluðu áhrifasvæði.
- d. Í stað 4. og 5. málsl. 2. mgr. koma fjórir nýir málslíðir, svohljóðandi: Ef virkjunarhugmynd er að mati Umhverfis- og orkustofnunar nægilega skilgreind í samræmi við þessa grein og ákvæði í reglugerð skal verkefnisstjórn fá hana til umfjöllunar innan fjögurra vikna. Að öðrum kosti skal Umhverfis- og orkustofnun svo fljótt sem verða má tilkynna umsækjanda hvað upp á vantar og óska eftir þeim viðbótargögnum eða viðbótarupplýsingum sem á skortir til að unnt sé að taka fyrirhugaða virkjun til umfjöllunar. Eftir að fullnægjandi viðbótargögn berast stofnuninni skal beiðnin ásamt meðfylgjandi gögnum send verkefnisstjórn innan fjögurra vikna frá móttöku þeirra. Umhverfis- og orkustofnun getur einnig að eigin frumkvæði og að uppfylltum sömu kröfum til gagna og upplýsinga falið verkefnisstjórn að fjalla um virkjunarhugmyndir.
- e. Í stað orðsins „virkjunarkosti“ í 1. málsl. 3. mgr. kemur: virkjunarhugmyndir.
- f. Í stað orðsins „virkjunarkostir“ í 1. málsl. 3. mgr. kemur: virkjunarhugmyndir.
- g. Í stað orðsins „virkjunarkosti“ í 2. málsl. 3. mgr. kemur: virkjunarhugmyndir.
- h. Við 2. málsl. 3. mgr. bætist: telji verkefnisstjórn að forsendur hafi breyst, svo sem vegna nýrra eða betri upplýsinga eða tækninýjunga sem geta haft áhrif á upphaflega flokkun.
- i. Í stað tilvísunarinnar „4. mgr.“ í 3. málsl. 3. mgr. kemur: 5. mgr.

9. gr.

Eftirfarandi breytingar verða á 10. gr. laganna:

- a. Á eftir 2. málsl. 1. mgr. koma þrír nýir málslíðir, svohljóðandi: Rannsóknir og upplýsingaöflun verkefnisstjórnar og faghópa skal taka mið af því að um heildstætt frummat er að ræða. Markmið upplýsingaöflunar skal því fyrst og fremst vera að búa til heildarmynd af verndar- og nýtingargildi landsvæða og áhrifum orkunýtingar. Vinnslutími einstakra tillagna hjá faghópum skal að jafnaði ekki vera lengri en 12 mánuðir nema verkefnisstjórn fallist á annað.
- b. Í stað orðanna „Náttúrufræðistofnunar Íslands“ í 3. málsl. 1. mgr. kemur: Náttúrufræðistofnunar, Skipulagsstofnunar, Landsnets.
- c. Í stað orðanna „einstaka virkjunarkosti“ í 3. málsl. 1. mgr. kemur: einstakar virkjunarhugmyndir.
- d. Á eftir 3. málsl. 1. mgr. koma tveir nýir málslíðir, svohljóðandi: Telji verkefnisstjórn, þrátt fyrir 2. mgr. 9. gr., að virkjunarhugmynd sé ekki nægilega skilgreind eða að meðfylgjandi gögn uppfylli ekki skilyrði greinarinnar skal verkefnisstjórn, innan fjögurra vikna, fara fram á að Umhverfis- og orkustofnun afli þeirra viðbótargagna eða viðbótar-

- upplýsinga sem þörf er á. Sama gildir ef slíkar breytingar verða á virkjunarhugmynd umsækjanda að þörf er á viðbótargögnum og upplýsingum við matsferli verkefnisstjórnar.
- e. Á eftir orðinu „ófullnægjandi“ í 4. málsl. 1. mgr. kemur: að öðru leyti.
 - f. Við 2. mgr. bætist nýr málslíður, svohljóðandi: Áður en gerð er tillaga um flokkun virkjunarhugmynda í nýtingarflokk áætlunarinnar skal liggja fyrir greinargerð um áætluð áhrif framkvæmda á umhverfismarkmið þeirra vatnshlota sem verða fyrir beinum og óbeinum áhrifum af framkvæmdunum.
 - g. Á eftir orðunum „Að fengnum“ í 1. málsl. 3. mgr. kemur: fullnægjandi.
 - h. Á eftir orðunum „vinnur verkefnisstjórn“ í 1. málsl. 3. mgr. kemur: innan fjögurra mánaða.
 - i. Í stað orðsins „virkjunarkosta“ í 1. málsl. 3. mgr. kemur: virkjunarhugmynda.
 - j. 2. málsl. 3. mgr. fellur brott.
 - k. 3. málsl. 3. mgr. orðast svo: Að því búnu kynnir verkefnisstjórnin tillögur að verndar- og orkunýtingaráætlun og auglýsir þær opinberlega á landsvísu, í Lögbirtingablaðinu og á vef sínum þar sem leita skal samráðs og umsagna um tillögurnar hjá almenningi, stjórnvöldum, félagsamtökum og hagsmunaaðilum.
 - l. Í stað tilvísunarinnar „lög nr. 105/2006, um umhverfismat áætlana“ í 4. mgr. kemur: lög um umhverfismat framkvæmda og áætlana.
 - m. Á eftir orðinu „verkefnisstjórn“ í 4. mgr. kemur: innan fjögurra vikna.
 - n. 2. málsl. 5. mgr. orðast svo: Ef lagðar eru til breytingar á tillögu verkefnisstjórnar skal leita umsagna þeirra aðila sem greinir í 3. mgr. og þeim veittur sex vikna frestur áður en tillaga að verndar- og orkunýtingaráætlun er lögð fram á Alþingi.
 - o. Við 5. mgr. bætast tveir nýir málslíðir, svohljóðandi: Ráðherra skal leggja tillöguna fyrir Alþingi innan fjögurra mánaða frá því að honum berst tillagan frá verkefnisstjórn eða innan sex og hálf mánaðar frá því að honum berst tillagan hafi hann lagt til breytingar á tillögu verkefnisstjórnar og þá að loknum sex vikna umsagnarfresti um breytingartillöguna. Sé Alþingi ekki að störfum við lok framangreindra tímamarka skal ráðherra leggja tillöguna fram þegar þing kemur saman á ný eða við upphaf næsta þings.

10. gr.

Við lögina bætist nýtt ákvæði til bráðabirgða, svohljóðandi:

Náttúrufræðistofnun skal innan þriggja ára frá gildistöku ákvæðis þessa vinna samantekt á jarðhitasvæðum, ám, vatnsföllum eða vatnasviðum landsins sem hafa hátt verndargildi með tilliti til laga um náttúruvernd, nr. 60/2013, en geta borið virkjun umfram 10 MW að uppsettu rafafla eða uppsettu varmaafli 50 MW eða meira og ekki hafa verið flokkuð í nýtingarflokk eða biðflokk gildandi verndar- og orkunýtingaráætlunar. Samantektin skal ekki taka til þeirra svæða sem berast verkefnisstjórn til meðferðar eftir gildistöku ákvæðis þessa. Samantektin skal byggjast á gögnum sem þegar liggja fyrir um svæðin. Að fenginni samantekt Náttúrufræðistofnunar getur ráðherra lagt til að umrædd svæði eða ákveðinn hluti þeirra falli í verndarflokk áætlunarinnar. Leggi ráðherra til að umrædd svæði falli í verndarflokk verndar- og orkunýtingaráætlunar samkvæmt þessu ákvæði skulu tillögurnar kynntar almenningi í samræmi við 3. mgr. 10. gr.

II. KAFLI

Breyting á raforkulögum, nr. 65/2003.

11. gr.

Við 1. mgr. 39. gr. laganna bætist nýr töluliður, svohljóðandi: Eftirfylgni með stefnu stjórnvalda um orkuöflun.

12. gr.

Á eftir 39. gr. a laganna kemur ný grein, 39. gr. b, sem orðast svo, ásamt fyrirsögn:

Stefna stjórnvalda um orkuöflun.

Ráðherra leggur á fjögurra ára fresti fram á Alþingi tillögu til þingsályktunar um stefnu stjórnvalda um orkuöflun til næstu tuttugu og fimm ára.

13. gr.

Lög þessi öðlast þegar gildi.

Gjört á Bessastöðum, 3. mars 2026.

Halla Tómasdóttir.

(L. S.)

Jóhann Páll Jóhannsson.